

ШЫҢ

СЭКП Тыва обкомунун болгаш Кызыл хооркомунун,
Тыва АССР-нин Дээди Советинин органы

1925 чылаа
Үндөсүлүттүнген
1963 ч.
М А Й
4
СУББОТА
№ 105 (5509).
Өртөө 2 көп,

Италияның Коммунисттик партиясының Төп Комитетинде

Парламент сонгулдазынга чедип алган шылгарангай тилелгеши дөш Италияның Коммунисттик партиясынга Совет Эвилелиниң Коммунисттик партиясының Төп Комитеди чүректин ханызындан байыр чедирип тур.

Бо тилелге—массаларның ортузунга партияның өзүп

турар күжүнүң болгаш салдарының чайынанчак бадыйткашкыны-дыр. Ажылчын аңгының болгаш бүгү итали улустун эрге-ажыктары дөш, тайбының болгаш социализмдин херээ дөш демиселге чаа-чаа чедишкннерни изни-биле күзөп тур бис.

СЭКП ТК-ның секретары
Н. ХРУЩЕВ.

КОММУНИЗМ ТУРГУЗУКЧУЛАРЫНЫҢ БАЙЫРЛАЛЫ

Май биринч эртен бистин Төрөн чуртувустун наймысалына кайгамчык аяк болган. Ажылчы чоннарның эл-сеткил каттыштырылганын хуунунда хоорайның делген магистралдарына, кудумчуларына, шөлдериңе москвалык ортенден эгелеп чыгып турганнар.

Совет Эвилелиниң Маршалы Р. Я. МАЛИНОВСКИЙНИҢ ЧУГААЗЫ

Эштер солдаттар болгаш матрос-тар, сержанттар болгаш старшиналар!
Эштер офицерлер, генералдар болгаш адмиралдар!
Совет Эвилелиниң ажылчы чоннары!

Эргим эш Фидель Кастро!
Бистин даштыкы хуялдуу аалчылары!

Совет Эвилелиниң Коммунисттик партиясының Төп Комитетинде болгаш Совет чазактын мурунунда база олардың дасканы-биле делегейниң ажылчы чоннарының байыралы—Майның биринч хуңу-биле хоабаштыр салгырап байыр чедирип база амыр-мендирин айтырып тур мен!

Бистин Төрөн чуртувус Май биринч байыралын болууч чогаалдыкы күштериниң чекетелишкнниң, совет кижилериниң политиктиг болгаш күш-ажылчы аажок улау идекпейлг чорунуң байдалына демделген турар.

СЭКП-нин ХХII төөгүлүг стезидиңиң хуялдуу аламы ленинчи Программаның идеялары-биле сорук кирген ажалчылар, колхозчулар, совет интеллигенция коммунизм дөш демиселдиң мадырлыг чыл демделелиңе чаа чайынанчак арынарны арес-мадырлык күш-ажылчы-биле кирген.

Хоорайның болгаш көдөңнч ажылчыларын чаз-чаа тилелгелериниң дугайында өөрчүтүгү медалар хун бүрдө көзүп турар. Сибириниң улау хем Енисейниң чагыры алган дугайында, күчүлү улетпур-бүдүргүлелерин ажыгалга кирген дугайында, бедиң дүжүт дөш көдөз аякы-агың ажалдыкчыларының арес-мадырлыг демиселиниң дугайында дыңдадылар Совет кижилер бистин Ада-чуртувус дөш чоғарзал-биле хуялдуу алган.

Экономиканың, эртемниң, техниктиг депшилеңиң шапкын өзгөлдөңгө үндөйлөш ажалчы чоннарның идеализм чазай байдалы болгаш культуру дегенде чайылыш чокка бедиң турар. Чаа нинителдин тургузукчуу—совет кижиниң угаан-болдынын овор-хевири өскөрдү турар. Коммунисттик эзу бистин амырдыгымысче, бистин чурталганымысче улам-на илпертер турар. Биске эжениң үзө-болалдары болгаш чаңчыларының илпертер дөш кандыг-даа оралдыкчыларыннарга буржуа идеология-биле демиселге аптек чок чоруктун ленинчи принциптеринге шыныч партия шийтирилг өйтүр шавышкыны берип турар.

Төрөн Коммунисттик партияны болгаш оң ленинчи Төп Комитетин долгандыр сырың каттышкан совет улус келир үжө бүтүрелди көрүп, коммунизмниң чырыктыкыг бектелинче быжым-биле бар чоруптур.

Социалисттик чурттарының ажылчы чоннары совет улус-биле кады социализмниң болгаш коммунизмниң оруу-биле бар чоруптур. Социализмниң чекетелген анык делегей болуңуң экономиктиг болгаш камгала күчүзүн чыл келген турум-на улам быжылган, капитализмниң мурунуңа улуг артык күштерин бүтүрелди көргүзүп, делегей төөгүзүңүн чорудулганына улам өзүп турар салдарың чедирип турар.

Улустар аразына тайбының болгаш байыралдык берген быжык болгаш чайылыш чокка камгала турар бистин Төрөн чуртувустун болгаш социалисттик дем каттыштырылганының бүгү чурттарына делегейге ат-алдары өзүп база быжыгым турар.

Быжык тайбының болгаш бүгү улустарының айыл чок чорунуң эрге-ажыктарың барымдаалааш, Совет Эвилели делегейниң дүшкүрүлүг чорунуң чавырдыларыңга аажок улуг күженишкннериниң салып, чекселенишкннериниң делегейниң шыңгы контролю-биле бүгү-нитин болгаш бүгү дүжүрүң дөш, атомугуң чексекти бүдүрүң болгаш шеңээрин

Часкы хуңун херелдери чайнаан Кызыл шөлдө, оң чоогунда кудумчуларга Москва гарнизоңунун парадче үндүргөн шериглери чыскаалыккан.

Эштер Л. И. Брежнев, А. И. Воронов, А. П. Кирилленко, А. Н. Косыгин, О. В. Нуссинин, А. И. Микоян, Д. С. Полянский, М. А. Суслев, Н. С. Хрущев, Н. М. Шверник, Л. Н. Щербаков, Ю. В. Андропов, П. Н. Демичев, Л. Ф. Ильичев, В. И. Поляков, Б. Н. Пономарев, А. П. Руданов, В. Н. Титов, А. Н. Шелепин олар Мавзолейниң төп индиринче үнүп көргө, шөлдүн кырынга алды чыскаашкынарының чалгыс димирей берген.

Партия болгаш чазактын удуртукчулары-биле кады индирге совет улустун аламы, бистин өңүзүс болгаш анык, революстуг Кубаның баштыгың Фидель Кастро, а оламышак оң-биле келген Куба эштер

турганнар. Шөлдө чыгылганнар оларга чүректин ханызындан байыр чедирип турганнар. Совет болгаш Куба улустарының бузулбас эң-найралыңга тураскааган кыйгылар дыңалып турарлар.

10 шак турда Спасск суургазының эжинден ССРЭ-нин Камгала министриниң Совет Эвилелиниң маршалы Р. Я. Малиновский ажык машинада үнүп келген. Парадтың командылаачы армия генералы А. П. Белобородовтун рапортуң хулаз алгаш, министр шериглериң эргий кезип, дайычылар-биле менделешип, бүгү делегейниң ажылчы чоннарының байыралы Май бирин чавырдыр байыр чедирген.

Шериглериң эргий кезирин дооскаш, Р. Я. Малиновский Мавзолейниң индиринче үнүп келген. Камгала министриниң чүве чугаалаан.

нуч камгалаында серемчилелдиг турар турар шылгарангай Совет Чексектиг Күштер делегейниң!

Бистин тилелгелериниң сорук кижиринчи болгаш организацикы — төрөн Коммунисттик партияга алдар!

Ура!
Совет Эвилелиниң Гимнниң өндүр аялгаш шөлдө кутулау келген. Артиллерияның байырыг даашташының димирей берген.

Тургустуна берген чаңчыл эуагар Совет Армияның командылар кадрларың бектежериниң чуртта өң хоочун дарганы — М. В. Фрунзе атыг Шериг академиясының колонназы байыралдык маршрут ажиткын. В. И. Ленин атыг Шериг-политиктиг академияның, Шеригниң Ф. Э. Держинский атыг артиллерия-инженер академиясының, Куяк-танк академиясының, Шеригниң В. В. Куйбышев атыг инженер академиясының, Шеригниң химиктиг камгала болгаш шериг-агаар академиясының дыңаачылары оң соонда дараалаштыр чоруп турганнар.

Шаден Шеригниң Н. Е. Жуковский атыг шериг-агаарың инженер академиясының колонназы өскөрдү. Космонавт Ю. Гагарин, Г. Титов, А. Николаев, П. Попович олар болгаш «Ракеталар караваны» агаары моон сонгаар-даа көдүрү ужурут кижилер оң өөрдилге чериниң дыңаачылары болуп турарлар.

Шериг академияларың колонназы шериг училищелериниң кезектери солаан.

Маршта — М. И. Калинин атыг Таманының мот-алдыгы гвардейки дивизиясы. Ол каттышкының дайычылары—гвардейклер Ала-чурттуң Улуг дайынының шадериңе алдарык орутку өрткөн. Кызыл шөлдө эртин турганнар боттарының хоочун эштериниң чаңчыларың уламчылар болгаш улам сабырдырлар.

Веделхотар «Газ-69» болгаш агаардан дүжүр шериглериң ак демектерин айткан бок чоруп артиллерия тургузулгалары шөлдө дооруп келген. Парадқа бир-ле доор сагаар чадаг-шеригниң хелтерин кеткен ак-көк погоннарыңга көзүлгөн келген. Офицерлериң пелуларыңда бичин реактивтиг ийн самолет чуртаан, ажылдык каан парашюттук демлек — алдындадыр чайының чоруп.

Ам артиллерия шөлдө кирипкен. Баштай көргө, ол дөрге Ада-чурттуң Улуг дайыныга дайының чылча шаап турган артиллерия-биле демей шыккан. Ыңчалза-даа ол ыңдыг эвес. Амгы үениң үгер-боолары болуңуң күчүзүңүн талазы-биле ол үден бөр дөшкө экен. Алардаан «Катюшаның» «ызымугу салгыкчылары» болуп ракеталар артиллерияның колонназы дооскан. Сөөлүг чылдарың гвардейки минометтар шимчеп чорупуңуң болгаш шыгааган черге дөзүрүн талазы-биле тактиктиг болгаш тактиктиг чез, көстүп көрбөс аргаларың болу берген.

Боу чоруп тургузулгалар кырында реактивтиг системаар шөлдө кырында келгелер, олар улуг күчүлү болгаш боолар талазы-биле кайгамчык дөшүгүн. Монгундөк өңерлер, дүндүктелер боолар ракеталар ам шөлдө кирипкен. Ындыг бир болгаш миды дөзгө-ле ийн ракеталар-биле амгы үениң эң-не боолзаыраңга айл самолетүн аңдара боол болуп.

Тускай тургузулга кырында — совет шериг-далай флотунун чөзөс болуп ракеталар көстүп келген. Совет техника далай флотун күчүлүг, өң ыракка адар ракеталар-биле чөзөлдөгү, олар болза кайы-даа минутада суг иштинден-даа, суг кырында-даа боолашкыны кылып, эң-не улуг динтиң кайы-даа черинге ядролу окталышыны чедирип болуп.

Стратегтиг сорулганың ракетка шериг кезектериниң теринг шур ракеталарың көргөш, Кызыл шөлдө

турганнар кайгамчыктың-биле магадаан. Ол кайгамчык улуг ногаан ракеталар эртемниң болгаш техниканың эң сөөлүг чедишкннери болуп турарлар.

Миллион-миллион кижилер — Кызыл шөлдө турганнар-даа, ол хун телевизорларың ак-көк экраннарыңга-даа олурганнар—Совет Чексектиг Күштерниң чүге-даа күш четтирбес күчүзүңүң көргүзүңүң магадал-биле, чоғарзал-биле көргүзөңер. Ол болза кижир бузулган балаттыңмас сактышкыны артырып каан.

Парад доозулган соонда шөлдө бичиниң уруглар көзүлгүлөп келген. Кызыл болгаш ак-көк хелтерлери бичиниң чаштар туктугаштар туктулап алгаш, чараш шимчээшкннер кылгалаан. Пионерлериң соондан шөлдүн төвүңгө күш-культурулар киргилеп келген. Оолдар болгаш кыстар анык-бүрү өңерлериң шимеде-биле көргүзүлгелериң бараалгалаан. Мотоклериң кырында нарын шимчээшкннер кылдырлар көстүп келген, олар карамаң чораш-ла, нарын шимчээшкннери кылдырлар чоруп.

Чалгынарының аадаан он-он пионерлер чагалаңып алган кайгамчык улуг көгө-буга шөлдүн мырнай-лай-ла ортузунга келген. Ортан бичиниң уруглар чекетер туктулап алган, Мавзолейге чүгүрүкелер.

— Ленинчи Төп Комитетке — алдар, алдар, алдар! — деп, шөл шимчөөрөгөн үнгөн. Кайгамчыктың-биле чыккыламы ураалды турда, партияның болгаш чазактын удуртукчуларыңга, чабыштыгың революстуг Фидель Кастрога болгаш оң эштеринге бичиниң уруглар чекетер туускулаан.

Анык чалымыларын партияның төңүзүндө «Интернационал» чаңгылаң үнгөн, ыңчаарга кайгамчык улуг песте — «Коммунизм тилелер!» — деп бижик каан сөстөр оң аалгазыңга кирип бижип каан чүве дег

Дүштеки шайлаалга СЭКП Төп Комитетиниң Бирги секретары, ССРЭ-нин Министрлер Чөвүлениң Даргазы Н. С. Хрущев, Эштер Л. И. Брежнев, А. И. Воронов, А. П. Кирилленко, А. Н. Косыгин, Д. С. Полянский, М. А. Суслев, Н. М. Шверник, Л. Н. Щербаков, Ю. В. Андропов, П. Н. Демичев, Л. Ф. Ильичев, В. И. Поляков, Б. Н. Пономарев, А. П. Руданов, В. Н. Титов, А. Н. Шелепин, СЭКП ТК-ның кежиңнери болгаш кандидаттары, ССРЭ-нин Дээди Советиниң депутаттары, ССРЭ-нин министрлери, төп ведомстволарының болгаш албан черлериниң удуртукчулары, Совет Эвилелиниң болгаш шериг кезектериниң маршалдары, Совет Армияның болгаш ССРЭ-нин Шериг-Далай Флотунун амралдары болгаш генералдары, ССРЭ-нин укудукчу-комсанаы, Москваң база Москва обласкы партия, совет, профивал, комсомол организацияларының удуртукчулары, наймысалдык улетпур будурдугелериниң болгаш туугаарының мураңкчылары олуршкан.

Аалчыларың аразында социалисттик революцияның Чаңгыс аай партиясының национал удуртулганың бирги секретары, Куба Республикаының революстуг чазактын премьер-министри Фидель Кастро Рус, социалисттик революцияның Чаңгыс аай партиясының национал удуртулганың бирги секретары Эмилио Арагонес Наварро, социалисттик революцияның Чаңгыс аай партиясының национал удуртулганың кежиңгү, Кубаның Революстуг Чексектиг Күштериниң Революстуг орадакчымы Серхио Дель Валье Хименес, социалисттик революцияның Чаңгыс аай партиясының национал удуртулганың кежиңгү, Кубаның барымы талазы революстуг армиясының команддылаачымы Гильермо Гарсиа Фриас, социалисттик революцияның Чаңгыс аай партиясының национал удуртулганың кежиңгү, Кубаның барымы талазы революстуг армиясының команддылаачымы Рауль Курбело Моралес, Кубаның экономика министрини Рехино Боти Леон болгаш өске-даа кыла аалчылар бар турган.

Дүштеки шайлаалга ССРЭ-де дипломаттыг чамды алган черлериниң баштыңнары, а ол ышмак чамдык акы-дүма коммунисттик болгаш ажылчы партияларыңга удуртукчу ажылдакчылары киришкен.

Дүштеки шайлаалга СЭКП Төп Комитетиниң Бирги секретары, ССРЭ-нин Министрлер Чөвүлениң Даргазы Н. С. Хрущев, Эштер Л. И. Брежнев, А. И. Воронов, А. П. Кирилленко, А. Н. Косыгин, Д. С. Полянский, М. А. Суслев, Н. М. Шверник, Л. Н. Щербаков, Ю. В. Андропов, П. Н. Демичев, Л. Ф. Ильичев, В. И. Поляков, Б. Н. Пономарев, А. П. Руданов, В. Н. Титов, А. Н. Шелепин, СЭКП ТК-ның кежиңнери болгаш кандидаттары, ССРЭ-нин Дээди Советиниң депутаттары, ССРЭ-нин министрлери, төп ведомстволарының болгаш албан черлериниң удуртукчулары, Совет Эвилелиниң болгаш шериг кезектериниң маршалдары, Совет Армияның болгаш ССРЭ-нин Шериг-Далай Флотунун амралдары болгаш генералдары, ССРЭ-нин укудукчу-комсанаы, Москваң база Москва обласкы партия, совет, профивал, комсомол организацияларының удуртукчулары, наймысалдык улетпур будурдугелериниң болгаш туугаарының мураңкчылары олуршкан.

Совет Эвилелиниң мадырлыг ажылчы аңгы болгаш совет профивалдар дөш, алдарыг колхозчу тарачылар дөш, ССРЭ-нин Чексектиг Күштери дөш, совет эртем, культура болгаш улусчу интеллигенция дөш, идеологтук-фронтунуң ажылдакчылары дөш, ленинчи комсомол, Москваң партия организацияы болгаш наймысалдык бүгү ажылчы чоннары дөш, коммунисттик тургузушкунуң идекейлиг киргачилери—совет херээкелер дөш дашкалар дөшүргөн.

Бистин Коммунисттик партиямыс болгаш совет улус интернационализмниң башкыларыңга анык дүңүлүгүң, бүгү чурттарыңга анык дүңүлүгүң, каттышкыңга анык дүңүлүгүң, ленинчи коммунисттик партиямыс чаңгыс өңи кезээде хажык чок камгалап келген, улустун национал-хосталгалыг шимчээшкннериң бүгү чөккөнүң дууламчыны көргүзүп келген болгаш көргүзүп-лаа болуп турар. Бүгү-ле марксесчи-ленинчи партияларың чаңгыс өңи болгаш сырың каттышкыны дөш, социалисттик дем каттыштырылганың чурттарының чаңгыс өңи дөш, со-

циалисттик чурттарың азыннери болгаш марксесчи-ленинчи партияларың бүгү төлөөкчилери дөш дашка көдүргөн.

Кызыл шөлдө болгаш шериг партияның болгаш ажылчы чоннарың чыскаалыкың киржикчилериниң өңүңнөзүң Совет Эвилелиниң маршалы, ССРЭ-нин Камгала министрини Р. Я. Малиновский чүве чугаалаан.

Партия делегейге хуялдуу бузулбас чаңгыс өңиң дугайың, Төп Комитеттиң дугайың, шыңчы ленинчи эң Н. С. Хрущевтун шылгарангай ачы-хавыялың дугайың, бистин чуртувуска коммунисттик тургузушкунуң программаның боттаңдары талазы-биле партияның өңүң таламы ажыл-чорудулганың дугайың ол чүректин ханызындан чылы-биле чугаалаан.

Шайлаалга эш Фидель Кастро чүвө чугаалаан, Москвага магалың парадтың болгаш ажылчы чоннарың чыскаалыкың болдурган болдурган дугайың чугаалаан. Революстуг Кубаның улустуңа совет кижилериниң акы-дуңмалшыкы найыралиңың болгаш ынакшылыңың илерошкының болза пролетарың интернационализмниң дирги боттаңышымың-дыр деп, ол чугаалаан. Куба улустун хостала болгаш тускай доғунашкыны дөш, социализмниң тургузары дөш демиселдине көргүзүп турар дууламчыны дөш Совет Эвилелиңе каан өөрүң четтиришкнниң куба улустун. Социалисттик революцияның Чаңгыс аай партиясының өңүңнөзүңден ол илереткен. Кубаның болгаш Совет Эвилелиниң улустарың найыралиңың болгаш акы-дуңмалшыкы чоруктун харылааары туудуштурун турар деп, Фидель Кастро оңалап демделгезин. Бистин марксесчи-ленинчи партияларымыс чаңгыс өңи быжык болгаш бузулбас. Ол дугайың мен сөгкөмдиг улуг ханышкыны-биле чөвөмдиг ханышымдан чугаалап тур мен. Эш Хрущевтун чугаалаан болдурларыңга каттыжың бүрүң-биле дөшкүң тур мен деп, Фидель Кастро Кубаның улустарыңга база марксесчи-ленинчи партияларың акы-дуңмалшыкы эл-сеткил каттышкының чаңгыс өңи болгаш сырың каттыжышкыны, найыралиңың болгаш ажалдыктыңа дөш, совет улустун, ленинчи коммунисттик партияның алдарыг тилелгелери дөш, бүгү кижир төрөлөткенге коммунизмге орутку салып турар Совет Эвилелиниң улуг келир үеи дөш ол дашканың дөшүргөн.

Дүштеки шайлаалың түңнелиңде эш Н. С. Хрущев чүвө чугаалаан. Коммунисттик партиямыс ажыл-чорудулганың, совет улустун демиселдине болгаш күш-ажымың бедиң-биле үениң көргөш дөш, ленинчи Төп Комитетке илергелээң бүтүрел дөш чүвө чугаалаан кижилерге Н. С. Хрущев изни-биле өөрүң четтарген.

биле Совет Эвилели делегейде бирги черге үнгөн. Электрорамма заводунуң ажылчыларың электрорамманың үш метр македин ап чорашан. Чыл эзеңидин бөөр ол коллектив 800 муң ажыг «Ильичиниң мадырлыгы» пландан ажыр берген.

«Коммунизм» деп аажок улуг корабль шөлдө кирип кел чорашан. Оң кырында сымластар чайыныңан болгаш «ХХII» деп чургаайларың, «Тайбың», «Күш-ажы», «Хосталга», «Дөң эрге», «Амы-дуңмалшыкың», «Аас кежиң» деп сөстөрни алдың үжүк-биле бижэң ымырелди аскаң. СЭКП-нин Программаныңа бижэң бө сөстөр чер-делегейниң бүгү улустарыңга көрүнгөн.

Чыскаал доозулган. Сөөлүг турруга чораннар Мавзолейниң граниттай индиринче даштагы бар чораннар. Партияны, Совет чазактың Иероңдер Иероңдер салышкыны чаңгылаңың үнгөн. Н. С. Хрущев, Совет чуртун удуртукчу ажылдакчылары болгаш Фидель Кастро Рус, хой өңиң даштыкы төлөөр чыскаалган кижилерге байыр чедирип турганнар.

Совет Эвилелиниң ажылчы чоннарың байыралдык баямыңың үш шак ажыг үдөү үргүлүшкөн. Партияны болгаш улустун чаңгыс өңиң, чөк кырында улустар-биле тайбыңга болгаш байыралың чүткүлү Май биринчи чыскаалы чайыныңан көргүскөн.

Бистин көрүң четпес бүгү чуртувуска Май биринч хуңунда байыралдык болгаш өөрүшкүлүк болган.

Ленинградка байыралдык Невска чачыл болгаш шериг-далай парад ажиткан. Балтияның Кызыл тукут Флотунуң корабльери алаа чыскаалыканы турган. Оруду шөлдөгү Ленинградтын гарнизоңунуң кезектериниң шериг парады болган.

(Эгези. Төңүзү 2-ги арында).

Май биринч парадының болгаш чыскаалының киржикчилеринге алдар болдурган дүшштеки шайлаалга

Май биринч хуңунда Кызыл шөлдө Москваң ажылчы чоннарының төлөөкчилериниң парады болгаш чыскаалы төңгү соонда СЭКП Төп Комитеди болгаш ССРЭ-нин Министрлер Чөвүлениң Кремльдин Стезидилер Ордунуңа парадтын болгаш чыскаалдык киржикчилеринге алдар болдурган дүшштеки шайлаалга.

Дүштеки шайлаалга СЭКП Төп Комитетиниң Бирги секретары, ССРЭ-нин Министрлер Чөвүлениң Даргазы Н. С. Хрущев, Эштер Л. И. Брежнев, А. И. Воронов, А. П. Кирилленко, А. Н. Косыгин, Д. С. Полянский, М. А. Суслев, Н. М. Шверник, Л. Н. Щербаков, Ю. В. Андропов, П. Н. Демичев, Л. Ф. Ильичев, В. И. Поляков, Б. Н. Пономарев, А. П. Руданов, В. Н. Титов, А. Н. Шелепин, СЭКП ТК-ның кежиңнери болгаш кандидаттары, ССРЭ-нин Дээди Советиниң депутаттары, ССРЭ-нин министрлери, төп ведомстволарының болгаш албан черлериниң удуртукчулары, Совет Эвилелиниң болгаш шериг кезектериниң маршалдары, Совет Армияның болгаш ССРЭ-нин Шериг-Далай Флотунун амралдары болгаш генералдары, ССРЭ-нин укудукчу-комсанаы, Москваң база Москва обласкы партия, совет, профивал, комсомол организацияларының удуртукчулары, наймысалдык улетпур будурдугелериниң болгаш туугаарының мураңкчылары олуршкан.

Аалчыларың аразында социалисттик революцияның Чаңгыс аай партиясының национал удуртулганың бирги секретары, Куба Республикаының революстуг чазактын премьер-министри Фидель Кастро Рус, социалисттик революцияның Чаңгыс аай партиясының национал удуртулганың кежиңгү, Кубаның барымы талазы революстуг армиясының команддылаачымы Гильермо Гарсиа Фриас, социалисттик революцияның Чаңгыс аай партиясының национал удуртулганың кежиңгү, Кубаның барымы талазы революстуг армиясының команддылаачымы Рауль Курбело Моралес, Кубаның экономика министрини Рехино Боти Леон болгаш өске-даа кыла аалчылар бар турган.

Дүштеки шайлаалга ССРЭ-де дипломаттыг чамды алган черлериниң баштыңнары, а ол ышмак чамдык акы-дүма коммунисттик болгаш ажылчы партияларыңга удуртукчу ажылдакчылары киришкен.

Дүштеки шайлаалга СЭКП Төп Комитетиниң Бирги секретары, ССРЭ-нин Министрлер Чөвүлениң Даргазы Н. С. Хрущев, Эштер Л. И. Брежнев, А. И. Воронов, А. П. Кирилленко, А. Н. Косыгин, Д. С. Полянский, М. А. Суслев, Н. М. Шверник, Л. Н. Щербаков, Ю. В. Андропов, П. Н. Демичев, Л. Ф. Ильичев, В. И. Поляков, Б. Н. Пономарев, А. П. Руданов, В. Н. Титов, А. Н. Шелепин, СЭКП ТК-ның кежиңнери болгаш кандидаттары, ССРЭ-нин Дээди Советиниң депутаттары, ССРЭ-нин министрлери, төп ведомстволарының болгаш албан черлериниң удуртукчулары, Совет Эвилелиниң болгаш шериг кезектериниң маршалдары, Совет Армияның болгаш ССРЭ-нин Шериг-Далай Флотунун амралдары болгаш генералдары, ССРЭ-нин укудукчу-комсанаы, Москваң база Москва обласкы партия, совет, профивал, комсомол организацияларының удуртукчулары, наймысалдык улетпур будурдугелериниң болгаш туугаарының мураңкчылары олуршкан.

Совет Эвилелиниң мадырлыг ажылчы аңгы болгаш совет профивалдар дөш, алдарыг колхозчу тарачылар дөш, ССРЭ-нин Чексектиг Күштери дөш, совет эртем, культура болгаш улусчу интеллигенция дөш, идеологтук-фронтунуң ажылдакчылары дөш, ленинчи комсомол, Москваң партия организацияы болгаш наймысалдык бүгү ажылчы чоннары дөш, коммунисттик тургузушкунуң идекейлиг киргачилери—совет херээкелер дөш дашкалар дөшүргөн.

Бистин Коммунисттик партиямыс болгаш совет улус интернационализмниң башкыларыңга анык дүңүлүгүң, бүгү чурттарыңга анык дүңүлүгүң, каттышкыңга анык дүңүлүгүң, ленинчи коммунисттик партиямыс чаңгыс өңи кезээде хажык чок камгалап келген, улустун национал-хосталгалыг шимчээшкннериң бүгү чөккөнүң дууламчыны көргүзүп келген болгаш көргүзүп-лаа болуп

КОММУНИЗМ ТУРГУЗУЧУЛАРЫНЫҢ БАЙЫРЛАЛЫ

(Төмүрү, Эгеиз 1-ги арында).

Оң дараазында Ленинградтың алдындагы аймактык партиялык комитеттин ишканаларында болгон оң кайгачтык күш-ажылдын ишканаларынын өлкө киргизиле. Ленинградчылар хоорайнын болгон өлкөнүн үстүтүнүн иштин продукцияны бүтүрү, чуулга кылыгынын хэй нуруузу бүтүрү талазы-биле дөрт айларын программанын хуусаа бетине кууестейил, кан шуткучуларын болгон пас арыкчыларын, машина тузугуларын, идик кылыгыларын, илалтыг приборларын болгон даг байлаан болгон баазырадыр дериленни чогадыкчыларын, чаа бажынарнын болгон метронун тузугуларын чаа алдыртыг эрекеттерин дугайын, мексика чедикчиинеринин дугайын ленинградчылар рапорттаан.

Украинага Карпаттардан эгелээк Кара далайын ариктерине бүтү үстүтүн байырлаан болгон.

Биевтин кудумчуларын болгон шалылар оңа илдир чагай кылдыр шимжөн турган. Бажынарнын баарында — Маркстаң, Энгельстин, Лениннин, Коммунисттик партиянын болгон Совет чазактын узурукчуларын чуратканын аскаң. СЭКП ТК-нын Май бирге Кыйгырларынын чалыштыгы өстерин бажыон кызыл пастерин кудумчуларын келжилдир аманчаң.

Бистин Аза-чуртувустун, ленинчи партиянын кижизиткенин алдарыг өскө-маадырдыг камгалдыкчылар, күчүлүг техника шериг парадына кирешкен.

Оң дараазында ажылчы чоңнарнын чыскаалы болгон. Олар боттарынын бүтүрүлгөч чедикчиинеринин дугайын рапорттаан. Республиканын үстүтүр дөрт айларын планын хуусаа бетине кууестейил, онааладан ажыр муң-муң тонна металлды, хэмүр дашты, нефтини, хэй станоктарын болгон дериленни, пас болгон идик аймаан чуртка берген.

Республиканын көдө ажыл-агыйынын ажыл-ишчилеринин 2,5 миллиард пуз тарааны ажаап алдыр, күрүнеге 800 миллион пуз тарааны саадыр, элтин, сүтүн, саржагы болгон өскө-даа продукцияны бүтүрерин күчүдөдир деп алган хулаагелерин транспарантылар дынадып турар.

Майнын бири Белорус наймысалады каас-шеник болдурукчан. Чыскаалын киржикчиинеринин тууду алган чоораң каас плакаттарында өс буртуг, чургай буртуг СЭКП-нин ХХII съездинин тегүтүл шиттирлерин амыралга ботталдырар дөшт демиселдиң дугайын тоожуу турган.

Машина тузугуларын колонназын автоаводулар баштап чоралар. Олар дөрт айларын планындай ажыр он-он автомобильдерин болгон жолугуларын бүтүрү үндүргөч. Трактор тузугуларын чедикчиинери база-ла магалыг, олар чеди чык планын эгезинден бөзр машиналар бүтүрү үндүрерин иди ажыр катап көвүдөткөчөр. Бирги чергенин станоктарынын, эңине чагы деришкенин болгон приборларын, устүтүн херегелге бараннарнын тузугуларын артип турган. Революция мурундагы Белорус-

сиянын бүдүн чыл дургузунда бүтүрү үндүрүп турганы ышкыш ыңча продукцияны ам республиканын үстүтүр бүтүрүлгөчери он хонук дургузунда-ла бүтүрүп үндүрүп турар.

«Тайбын», «Партия», «Коммунизм» — дөст бө өстер Таллиннин чыскаалга артип турган ажылчы чоңнарнын транспарантыларына оңаз хэй көстүп чортулаан. Машина тузугун бүтүрүлгөчери — Илмариин», «Вольта», экскаватор болгон өскө-даа заводтарын колдөктөвтери эрте-буртуг Вышторотун белик халналарынын чаны-биле эрткилдөн. Машина тузугун продукцияны бүтүрү үндүрери аңаз чеди чылдарын дөрт чылдарын дургузунда иди катап өскөн.

Ташкентиге болгон чыскаалга 250 муң кижжи кирешкен. Хоорайнын бүтүрүлгөчери күш-ажылдың бот-дуркучлугун денели чеди чыл планынын контроль чуратгаларын дика ажа берген деп, ажылчы чоңнар медегел турган. Республиканы чеди чылдың бешки чымында Төрөөн чуртка 3 миллион 566 муң тонна «ак алдыны» бөзр деп хулаагын. Ортааңы Азиянын бүтү экономикагит районууну хөвөнчери бө чымын 4 миллион 834 муң тонна хөвөнчи бөзр.

Тобисиге болгон Бакуга, Ереванга болгон Фрунзеге, Алма-Атага болгон Кичинеке, Свердловскиге болгон Горькийге, Владивостокка, Хабаровскиге болгон Якутскиге — бистин ужу-кылдын көвүдөс Төрөөн чуртувустун бүтү-ле хоорайларына болгон-тураларына байрдал чыскаалдары болгон эрткилдөн.

(СЭТА).

Кызылга болгаш республикага Май 1-ни байырлааны

Чурукта: СЭКП обкомунун болгон ленин бажынын чанында илдирде.

Тыва АССР-нин Дээди Советинин Президиумунун, Министрлер Чөвүлө-Фото В. Лутновтуу.

Совет черде база катап Май Бирге. Коммунизмге оруптал бурунгаар хере бажынын база бир чаа чазы! Кайгачтыкты өөрүшкүнү, аас-кежикти, тайбынчы, күш-ажылдың, частын эртеги хаваазын үнүп келген. Ол эртеги чурмаалды магалды, келир үс дугайында боддалар-биле хей-азт кирген кижиниң сеткил-сагыжына мындаг өскөр доранна-на кирин кээр турган:

«Бистин чуртувустуң кырында коммунизмин хуну үнүп орап. Бистин кайгачтыкты чуртувусту эрпип чеп-пес дегенерин ол хуну бодунуң чыры-биле шыва бээр ындаг хунуң келерин бодуштуң чүткүлүг күш-ажылчы-биле чокшудалыр дөшт бугу-ле чүтүрерин кылымылар!» Оон бээр иди чык бурунгаар, коммунизм тузугузуңуңуң оңуур улуг программаны берген СЭКП-ниң төгүлүг ХХII съездинин эш Н. С. Хрущев бодунуң түндөк чугаазына ыңча диген.

Азиянын хиндинде, күчүлүг Енисейдин алга бажында, анык совет республика — Тыва АССР-ниң наймысалады Кызыл хоорай ол эртен каажымындал-ла анык, амыралды өөрүшкүлүг апарган турар, Агаарың байдалы безин чоңуң күзүндө дег. Чымыралты хуулуруң чазык шырай ышкыш, асч талалың эртен наймысалады ажылчы чоңу байырлаала далажып, эртен эрте оудуңган. Кайы-лаа кудумчула, икы-лаа куурула, чеди чылдың бешки чымындалың хуусаа бетине күкүсөдир дөшт чарыктыг эгелекчиң Кызылдың топ электри станицының коллективин «Коммунисттик партия дегерезин» деп лозунг оуптал, чымыралды уралдап арктенер. Чарыктын тилекчииниң тутун коммунизмин күш-ажыл дөшт шимчөөчүниң Бүтү-виле чөвүлө хуралынын киржикчи-зи, ук бурунгуң мурунакчыларын бирээз Владимир Ариамов бижыг туура чораян, Оң ады республиканың Хундулаң самбырамыла. Кызылдың энергетиктери Май 1-ге алдар болдуруган күш-ажыл дөшт чеге турмушаш, беш айларын бүтүрүлгө программанын апрель 26-да күкүсөткен. Пандан ажыр 1667 муң киловатт-шак электри энергияны берген. Бирги кварталда автогаран-портчуларын социалистик чарыкынның тилекчиң №1 чүк АТК-зыны, республика типографиязынын, аэропортун коллективтери боттарынын күш-ажылчы чедикчиинери-биле чоргаарлаңар эргилегер.

Коммунизм дегерезин партиянын болгаш улустун бузулбас улуг чангыс ЭВИ дегерезин» диген кыйгырлар индирден-лаа, колонналардан далаңдап, дидиттиг уралар, догдул марш музыказы үргүлүчөл, чаа-чаа колонналар шуужуп артип-турган.

Коллектив бурузу бөгүнге соңоң күш-ажылчы белектерин, чоргаарлар мурунакчыларым, «Сельхозтехника» каттыжымшынын автобазасы апрель айнык планын хуусаа бетине ажыр күкүсөткен. Мурунакчы чалаачылар А. П. Ярыгин, А. И. Галайко, А. С. Сасин, Т. А. Бокларев икы айнык үлүүнге кире ажалдап турар.

«Коммунизм — ол дээрге совет эрге-чагыргага бүтү чуртуу электижерлер катканы ол болуру — деп В. И. Ленинниң кайгачтыктыг өстерин «Көдөз электри тузугун» тузуг-монтаж эргелегенин коллектив боттарынын лозунг кылдыр ал чораян, Ук коллектив көдөзге электрижи-

Фидель Кастро дегерезин:

Маркстаң — Энгельстиң — Ленинниң болгон Хрущевтуң улуг портреттерин бажы институтунуң бажыкылары болгон студентилери ал чорлар. Тывада бө дөдө өрөлгөчө чедир республиканың школаларында 900 ажыг бажы кадрларын белектер үндүргөн. Көдөз ажыл-агый техникумунуң бажыкылары болгон студентилери боттарынын эмблемазы кылдыр мөңгүнүчөк кадым болгон масканы, беш адыр кызы улуг салдыкты ал чорлар. Көдөз ажыл-агый болза коммунизм тузугузуңуңуң шалымы фронтуну дээрзин олар билер. Агрономунуң, зоотехниктин, ветеринарның колхозчу көдөзгө ээлээр туружуга, алдар хундузуңе илалтыг бажан болур кижилер мында бар. Техникум согулу каш чылдарын дургузула республиканың көдөз ажыл-агыйында 840 ажыг тускай эртемчилерин берген. Өрөлгөчө албан чердеринин ажалдыкчылары, студентилер, совет аныктарга Коммунисттик партиянын, Совет чазактын көргүзүп турар улуг идегелине шыңча боорун илергелден турганнар.

Улетпур-бүтүрүлгө черлериниң колонналарын хамыктыг бажында коммунист күш-ажыл дөшт шимчөөчүниң киржикчиинериниң колонназы чоруп турган. Бирги кварталда республиканың улутпур черлеринин социалистик чарыкынның тилекчи-зи, чеди чылдың бешки чымындалың хуусаа бетине күкүсөдир дөшт чарыктыг эгелекчиң Кызылдың топ электри станицының коллективин «Коммунисттик партия дегерезин» деп лозунг оуптал, чымыралды уралдап арктенер. Чарыктын тилекчииниң тутун коммунизмин күш-ажыл дөшт шимчөөчүниң Бүтү-виле чөвүлө хуралынын киржикчи-зи, ук бурунгуң мурунакчыларын бирээз Владимир Ариамов бижыг туура чораян, Оң ады республиканың Хундулаң самбырамыла. Кызылдың энергетиктери Май 1-ге алдар болдуруган күш-ажыл дөшт чеге турмушаш, беш айларын бүтүрүлгө программанын апрель 26-да күкүсөткен. Пандан ажыр 1667 муң киловатт-шак электри энергияны берген. Бирги кварталда автогаран-портчуларын социалистик чарыкынның тилекчиң №1 чүк АТК-зыны, республика типографиязынын, аэропортун коллективтери боттарынын күш-ажылчы чедикчиинери-биле чоргаарлаңар эргилегер.

Коммунизм дегерезин партиянын болгаш улустун бузулбас улуг чангыс ЭВИ дегерезин» диген кыйгырлар индирден-лаа, колонналардан далаңдап, дидиттиг уралар, догдул марш музыказы үргүлүчөл, чаа-чаа колонналар шуужуп артип-турган.

Коллектив бурузу бөгүнге соңоң күш-ажылчы белектерин, чоргаарлар мурунакчыларым, «Сельхозтехника» каттыжымшынын автобазасы апрель айнык планын хуусаа бетине ажыр күкүсөткен. Мурунакчы чалаачылар А. П. Ярыгин, А. И. Галайко, А. С. Сасин, Т. А. Бокларев икы айнык үлүүнге кире ажалдап турар.

«Коммунизм — ол дээрге совет эрге-чагыргага бүтү чуртуу электижерлер катканы ол болуру — деп В. И. Ленинниң кайгачтыктыг өстерин «Көдөз электри тузугун» тузуг-монтаж эргелегенин коллектив боттарынын лозунг кылдыр ал чораян, Ук коллектив көдөзге электрижи-

диге херези организастал чорударын биче эвес чедикчиинери. Байыралга уткуштур мурунакчы бүтүрүлгө колдөктөвтериниң бирээз болуу республиканың Хундулаң самбырамында демделгестиген.

«Чер шитиниң байлаан Төрөөн чуртуг эрге-ажына бараалдатыл». Тываның комплекслиг даг экспедициянын болгон руда комбинатынын коллективтериниң күш-ажылдың алыс ужу-утказы ол дээрзин колоннанын бажында бүтүрүлгө мурунакчыларын ал чораян ындаг өскөстеге транспорт чугаалап турган.

Чаа колонналар Мыла ТАЙБЫН, КҮШ-АЖЫЛ, ХОСТАЛГА, ДЕН ЭРГЕ, АКЫ-ДУМАЛЫШКЫ ЭЗУ, ААС-КЕЖИК деп оңуур улуг өскөр чедик болгон кызыл тукугаштар арзында чоргаар шимчеп чоруп турган. Ол дээрге кижжи төрөлгөстүн чырыктыгы келер үези — коммунизм дөдөн ол. «Коммунизмин тилекчилегиче, бурунгаар!» Совет Эвилелиниң Коммунисттик партиянын ленинчи Топ Комитетине алдар! деп кыйгырлар, күчүлүг уралар улум-на үргүлүчөлешкан. Чеди чылдың бешки чымындалың бирги кварталынын планын чедикчиинери күкүсөдир, пландан ажыр он-он муң рублдин продукцияны берген респотреб-советун, аларында комбинатынын, алгы болгон туубу заводтарынын, Коммунал ажыл-агый министрствонун АТК-зынын, Улуг-Хеминиң муш-үлөтпур ажыл-агыйнын болгон өскө-даа бүтүрүлгө коллективтери үлөтпур болгон туугу талазы-биле Бүтү-россий чөвүлө хуралына эш Н. С. Хрущевтуң чугаазына улум сорук киргеш, моон сонгаар-лаа чаа күш-ажылчы чедикчиинериниң болуру рапорттааннар.

Республиканың догжум-шин театрнын коллективин национал херлерин, социалистик утка-шынарлыг ты ва уран чүлө культуразынын өзүп, чектелсип турарын амыралды өөрүшкүлүг боттуг фактымын көргүсөң. Тайбындың көк-бугаларын эмблема болдуруган акыр халаттарын хун дөшт анык оолдар, кыстарын болуу «ДЕЛЕГЕГИЕ ТАЙБЫН» КИЖИЛЕРГЕ ААС-КЕЖИК: СОВЕТ ЧАЗААВЫСКА АЛДАР! КОМУНИСТИК ПАРТИЯВЫСКА ЧЕТТИР. ДИВИСИ деп кыйгырлар-биле чагыталадыр уралар эркен. Ол дээр-ге республиканың эмелге ажалдыкчыларын, анык кадрларын улуг отряды-дыр.

Кызылдың ажылчы чоңнарнын чыскаалы Коммунисттик партия биле совет улустун бузулбас улуг чангыс эвиниң чойыннакчак көргүзүү, СЭКП-нин ХХII съездинин болгон Топ Комитетиниң оң дараазындагы пленумлары шиттирлерки амыралга ботталдыр дөшт демиселге бистин республиканың ажылчы чоңнарнын бердигениниң херечиң болгон.

Биче-теп. (Телефон-биле). Саратовчуларын болгон черкесчыларын кыйгырларын деткившиаң, «Шекпээр» совхозтун тараажыларын Майнын байырлааны — тайбыннын, найырадын болгон күш-ажылдың байырлады кылдыр демделеп эртирген.

Ажылчы чоңнарның делегей байырлаанын хунуңе уткуштур совхоз кызыл-тазын 3075 гектарда тарып дооскан, а эрте чазар культу-

раларын иштин-биле 3495 гектарда тараан, бө хунерде чажылда кидин тулук.

Төрөөн чуртка улум-на хэй болгаш шынарлыг тарааны өстүрүп белекээр дөшт ажыл-иш бүтү учас-токтарда хайныккан. Ажыл-херести ажи организастааны-биле кыска үезе 4885 гектардың шыгын бажырган, чакыи аңдарыла-биле 2925 гектарын чарган.

Май мурунун чарыжыга болгон байырлаалын хунеринде мурунакчылар хэй илерен. Сарыгдар өткө-өөл, Монгуш Очур-өөл, Оорзак Хемер-өөл ышкыш эдечег нормазын доктамап ажыр күкүсөдир турар механизаторларына совхозтун коллективни чоргаарлаңар.

СААДАК-ТЕРЕК. (Телефон-биле). «Бардык» совхозтун тараажылары Май бирин байырлааны организастыг күш-ажыл-биле демделеп эртирген. Чүтле ол хунерде бөзлн 540 ажыг, а иштин-биле 4645 гектары чылкан, аңдарына 1980 гектар.

Чакыи хову ажылдын талазы-биле социалистик чарыктын мурунку ордунда Аксы-Бардык бригаданы Ол коллектив тараа культуларынын майнын 2-ле 1120 гектарда чалып дооскан, дирекция черинин, партоккомун, көдөз Советтин бригадалар аразында илдирин кызыл туган тилеп алган. Олар хову ажылдын улум калбартын барган.

Тараажыларга бараалгаткан солун концерттер, чаа кинолар хову турлаглары артип, байырдал хунеринде улажып турган. Апрельдин согулу декаданында 106,5 гектары аңдарган С. Товарыштай, байырдал хунеринде эдечег нормазын 125—150 хуу күкүсөткен К. Мектер, С. Мергендей, С. Борбак-өөл ышкыш механизаторлар хойу-биле илереп турар.

БАЯН-ТАЛА. (Телефон-биле). Чөөн-Хемчик районда «Октябрь 30 чылы» колхозтун тараажылары Дүзүренин байлак шөлдерине чакыи хову ажылды доозупкан. Ол участо-тун шыгын бажырган эки организастаан, ында 1700 гектары аңдарган, кызыл-тасты 1340 гектарда, чочак-тарааны 75 гектарда тараан.

Бригаданын коллективин ам чаа турлагже шилчөөн. Ак-Шаттын шөлдеринде демин күш-ажыл мурунку-зундан-лаа калбарган. Монгуш Партизан, Буулар Седип-өөл, Монгуш Бак-өөл ышкыш үлөтпур механизаторларын тебун алдериш турар.

ЧАА-ХӨЛ (ТЕЛЕФОН-БИЛЕ). Май мурунун социалистик чарыжы сорук кирген «Найраал» совхозтун тараажылары байырлаалын хунеринде демин күш-ажылды улум калбартын турган, С. Кара-өөл, Н. Күлүбек, М. Касага, Х. Сүрр-өөл ышкыш хунуңе ажыл-ишчи маадырлар бригада бүтүрүңе илереп, оларын чедикчиинери хана пардалгазын, көргүзүп самбыразын улум-на каастап турган.

Кава-лаа баарга, бугу-ле черде ажыл. Аймырлыг бригаданын 19 трактор агрегаттары майнын бир болгон иш хунеринде мурунку-зундан иракта белик көргүзүлгөрг болгон. Бо талазы-биле бригадир Д. Долума, механик Ж. Биче-өөл оларын ажыл-иштин шык организастааны база айтыр шерк.

Совхозтун тараажылары бө хунерде 1287 гектары аңдарган, 2400 гектары чакшан. Оң иштинде байырдал хунериниң ажыл-ишчи үлүг-хуузу база киргенин демделгээр чөптүг.

Көдөз клубтарын бот-бывынгыр уран чүлө болгумериниң бараалгаткан концерттери эдечегер үезинде, эртен болгон кезе бө-ла улажы берген тургулаар. Шанчы бригаданын төгүндө байыралга уткуштур ажылгага кирген дегем, көрүштү шиметтиген кызыл булуңга чүдө тараажылар эвес, оң чоогунаа малчынар база чылган. Михаил Кара-Салдың удуртканы концерттин номер буруу аңаз чымыларнын димиттиг ады чакшакшымы-биле улажып турган.

Чурттарга болгаш диптерге Май Бирниң байырлары

Делегейин ажылчы чоңнары бүтү чурттарын ажылчы аңгы-аңгы эл-сеткин каттыштырлаанын, чангыс эвиниң болгон акы-думалыкы чорунуң делегей хунуу — Май бирээзи байырлаады-биле демделеп эртирген.

ГАВАНА. Маадырлыг Кубаның наймысалады ажылчы чоңнарнын чыскаалы каш-каш шактарда үргүлүчүлэн. Туктар, транспарантылар, лозундар туткан 350 колонналар индирин бажы-биле эрпип, револютуг чазакты, социалистик революцияны Чангыс аай партизан догдулар боттарынын сыйыг каттышканын көргүсөң, Кубачыларга бө дээрге иди дакпыр байырдал — хостуг күш-ажылды, ажылчы чоңнар эл-сеткин каттыштырлаанын байырлады болгон куба база совет улустарын найыралын байырлады болгон. Куба революциянын баштыкчысы Фидель Кастро-вунуң Совет Эвилелине чоруп турары ол найыралды мөңгөзө-биле божыткан.

140 муң хер ажылчы чоңнар кирешкен чыскаалдың соонда митинг болгон. Митингиге Кубаның премьер-министринин орадакчысы Рауль Кастро чүве чугаалаан.

ПРАГА. Вацлав шөлге болгон чыскаалдың киржикчилерине Чехословакияның Коммунисттик партиянын ТК-зынч бири секретари. ЧССР-ниң президентизи Антонин Новотный чүве чугаалаан. Чыскаалга Праганын бүтү чурттакчылары кирешкен. Улустун чыскаалдары Чехословакиянын бүтү хоорайларыныча болгон суурларын болгон. Ол чыскаалдар болза Чехословакияның Коммунисттик партияны догдулар ЧССР-ниң ажылчы чоңнарнын сыйыг каттышканын, Совет Эвилели-биле, социалистик лагерин бүтү чурттар-биле акы-думна найыралды болгон кады ажалдыжылыгы хөгжүдеринге болгон ханыларын, табынның болгон социализм оларын шиттирлинин чайнамынчак көргүлөзө болгон.

ПЕКИН. Май бирде Пекин байырдал шенин кирген, якы-бүрү өңүгү туктар чымык салгыга кинешин турган. Чыскаалчылар хоорайнын кол кудумчулары-биле болгон Тяньаньмын шөл-биле эркен. Пекинниң байырдал шенин клир кеттиген чурттакчылары наймысалады партияныча дола берген турган. Аңаз КУР-нун даргазын орадакчылары Сун Цинг-ли биле Дуи Би-у, КУР-нун Күрүңе чөвүлөдизин премьери Чжоу Энь-лай, республиканың өскө-даа күрүңе болгон партия ажалдыкчылары база чед берген.

Пенгине болгон байырдал хемчегеринге наймысаладың үш миллион чурттакчылары кирешкен. ВАРШАВА. Парадтарын шөлүдө илдирден Польшаның Кат-

тышкан ажылчы партизанын ТК-ның бири секретари В. Го-мулка байырдалды холбаштыр ажылчы чоңнарга байыр чедирген. 200.000 кижжи кирешкен чыскаал каш-каш шактарын дургузула үргүлүчүлэн болгон ажылчы база школаны аныктарын колонналарын кылыжы-биле доозулан. Польша наймысалага байырдал республиканың хөгжүлүдизине улустун чедикчиинерин, беш чык планынын соругаларын күкүсөдизин көрдүзөң болгон.

БЕРЛИН. Ында Маркс-Энгельс-Плац шөлге шериг парад болгон Герман Демократтыг Республиканың наймысалады ажылчы чоңнарнын чыскаалы болгон. Каш-каш шактарда үргүлүчүлэн чыскаал бүтү делегейге тайбын бижыткан дөшт, чегеленишкенин бүтү-ниги болгон бүрү дужур-герман тайбын керезиң Чарын болгон аңаз үндөзүлөш Барын Берлинде байдалды чогуумчудур дөшт демиселден лозунуңуң ады-биле эркен.

Байырдалга Герман Демократтыг Республиканың удуруткуч ажалдыкчылары кирешкен.

Лейпциг, Кара-Маркс-Штадт, Росток болгон ГДР-ниң өскө-лаа хоорайларыга ажылчы чоңнарнын массалык чыскаалдары болулаан.

БУДАПЕШТ. Чакыи аяс хунде хэй миллион венгр ажылчы чоңнар Май бирге уткуштур үнүп, күш-ажылдын болгон тайбынын байырлаалын бүтү делегейин улустары-биле кады демделеп эртирген. Май бирге холбаштырар хой муң кижжи киржикчилик чыскаал Будапештиге болгон. Топ илдир-де — партиянын болгон венгр чазактын удуруткучлары.

250 муң ажылчы кирешкен чыскаал венгр спортчуларын көргүсөң оюну-биле доозулан. БУХАРЕСТ. Ромын наймысалады ажылчы чоңнарнын Май бирде чыскаалды дөрт чартык ажыг каш үргүлүчүлэн. Лозун, туктар болгон транспарантыларын туткан колонналарын киржикчилери ир-лаңа база таңылап, индирлерин баары-биле эркен. Индирлерге республиканың удуруткучлары болгон хой саныг ажалдыр турган. Чыскаал аныктарын спорт парады-биле доозулан.

СОФИЯ. Октябрь 9-у аттыг шөлү индирлерин бажыга болгон наймысалады ажылчы чоңнарнын магалды чагай байырдал чыскаалы иди ажыг шакта үргүлүчүлэн. Чыскаал болгон улустун «Хор» деп чанчыл болгон нашо-нал чараш таңышы-биле доозулан. Бот-тывынын уран чүлүдүн таңы коллективтеринин чус-чүс киржикчилери ол таңыны күкүсөткен. Май бирге турскаал болдуруган чыскаалдар Пловдив, Рус, Варн, Колодровград, Плевен болгон өскө-даа хоорайларга база суурларга болулаан.

Вьетнам Демократтыг Республиканың, Корея Улус-Демократ-

тыг Республиканың, Моолдун, Югославиянын ажылчы чоңнары Май бирин байырлаалын база оордуш-биле үткөзөң.

ПАРИЖ. Парижтин болгон оң улутпур районуң ажылчы чоңнары байырлады күш-ажыл палатазын бажынын чанында хэй муң кижжи киржикчилик митинг-биле демделеп эртирген. Митингиге чүве чугаалаан ораторларын демделеп турганы болза, француз ажылчы чоңнар Май бирин ажылчы аңгынык болгон албай-каакчыларын боттарынын эрелери дөшт демиселден оңаз калбарганын байдалында демделеп турар.

Француз шахтерларын улуг ажыл соксалдыкшынын хунеринде делегейин пролетаржы эр-сеткилин каттыштырарга дөшт Совет Эвилелинин, социалистик өскө-лаа чурттарынын, капиталистик чамдык чурттарынын ажылчы чоңнарына боттарынын өөрүп четтиришкенин митингиниң киржикчилери эңиз ашы чакшакшыны болгон чүлүдүзүңүңүңүнүн үнөри-биле илергелгезин.

Марсель, Лиля, Бордо, Клермон-Ферран, Ним болгон Франциянын өскө-лаа хоорайларына Май бирин митингилерин база болулаан.

РИМ. Бо чымын Италияга Май бирин байырлаалын оңа өөрүшкү-биле демделеп эртирген: парламентиге болгон соңгулаанын мырыдай чаа чаралы түнелдери Италияны Коммунисттик партиянын күжүнүн болгон салаарын идиң улум идиң өскөн,

„Улустар аразынга тайбыңны быжыглаары дээш“ делегейин Ленинчи шаңналдарының талазы-биле Комитетте

Модибо НЕЙТА, күрүне ажилдакчыны (Мали республика).

Манолис ГЛЕЗОС, журналист, хөй-ниити ажилдакчыны (Греция).

Георгий ТРАЙНОВ, күрүне ажилдакчыны (Болгариянын улус Республикасы).

Оскар НИМЕЙЕР, хөй-ниити ажилдакчыны (Бразилия).

«Улустар аразынга тайбыңны быжыглаары дээш» делегейин Ленинчи шаңналдарының талазы-биле Комитеттин хуралы академик Д. В. Скобелынын даргалашыны-биле 1963 чылдың апрель 16 болган 17-де болуп эрткен.

Комитет 1962 чылда делегейин Ленинчи шаңналдарын тыпсыр дугайында кирген саналдарын чугаалажып көргөн болган бо айтырыгын талазы-биле шийттирип хүлээн алган. Делегейин Ленинчи шаңналдарын тыпсыр дугайында Комитеттин доктаалы моон ааанда парлаан.

1962 Чылда „УЛУСТАР АРАЗЫНГА ТАЙЫҢНЫ БЫЖЫГЛААРЫ ДЭЭШ“ ДЕЛЕГЕЙНИН ЛЕНИНЧИ ШАҢНАЛДАРЫН ТЫПСЫР ДУГАЙЫНДА

„УЛУСТАР АРАЗЫНГА ТАЙЫҢНЫ БЫЖЫГЛААРЫ ДЭЭШ“ ДЕЛЕГЕЙНИН ЛЕНИНЧИ ШАҢНАЛДАРЫНЫҢ ТАЛАЗЫ-БИЛЕ КОМИТЕТТИҢ ДОКТААЛЫ

Тайбыңны камгалаар болган быжыглаары дээш демиселди херөөнө шыгаргангай ачы-хазыяны дээш «Улустар аразынга тайбыңны быжыглаары дээш» делегейин Ленинчи шаңналдарын тыпсыр болза:

Манолис Глезосна — журналист, хөй-ниити ажилдакчыны (Греция); Георгий Трайновна — хөй-ниити болган күрүне ажилдакчыны (Болгариянын Улус Республикасы); Оскар Нимейерге — архитектор, хөй-ниити ажилдакчыны (Бразилия). Москва, 1963 чылдың апрель 17.

Мурнакчы бригада

«Тыва даг-дугу» комбинаттын түдүндө ажилдап турар коммунист күш ажилдык шалыпчыны К. К. Хомушкунга удуурган тууду материалдары белеткээр бригада май мурвунун социалист чарыжына ийекейлиг киришкен, алдан хүлээлгени күтүүдө шыдаан. Апрель айнына онаалгазын бригада апрель 20-де күтүскен, 20 кубометр тууду дамын, 50 кубометр үүрмүктөн дамыт пландан ажыр берген.

Хөй-ниитичи контроль

(Кооперацияның хөй-ниити массалык контроль органнар ажилдакчыларының хуралы)

Кооперацияның хөй-ниити массалык контроль органнар ажилдакчыларының республика чөвүлел хуралы Кызылга болуп эрткен. Хуралга лангыч, столовая комиссарынын, бугуруучуларынын кооператив контролонун комиссарынын даргалары, чамдык кезигүүнери, хережел ийитилелдеринин салгы килдистеринин өргөлчелери, инструкторлары, инвентаризатор-бухгалтерлер, өрткөктер талазы-биле бухгалтерлер болган оон-даа өскелер олуршкан.

Ийекейлиг ажил-ишчилер

Барын-Хемчик районун «Малчын» колхозунун херөөжөннери ажил-агынын алыз-бүрү адырларында ийекейлиг ажилдап турарлар. Дыма хөй колхозчу херөөжөннөр мал ажилынын мурнакчылары. Чижээ, хойжу С. Долзат өрткөн чылын 100 хойдан 108 хураганга алган, ам оон көргүзүп база бедик. Сарлык кадарчылары К. Деспичев, С. Кара-кыс сарлыктарынын билааларын чыл буру менип ай, колхозчуна хөй баш малды өстүрүп берген. Саанчылар С. Балдар, Д. Олей, Н. Бора-кыс олар колхозтун мурнакчыларынын саньында кирип турар.

Оон-биле чөвүлел боттарынын хүлээлгелерин чогуур негеделинге чедир күтүскөй турар комиссарлар болган хыналда ажилына киришпээр турар комиссия кезигүүнери республикада өзөөш өзөс дээрин хуралдык киржикчилеринин саналдары херечелеп турар.

Малың республикада 24 ревизия комиссарындан 7 комиссиянын ажилы хуучулар төлөөкчелеринин хуралдары багай деп демделген. Хыналда кылган 609 салгы черлеринден 543 салгы черлеринге салгы чурумун үрөп турганы илерез. Ол иштин Бай-Тайга сельпозунун 14 магазинеринин 12-инге барааннар өрткөн улагаттыр салгылар таварылгалар турган. Салгы чурумун үрөп, барааннар өрткөн улагаттыр салгылар, салгы алыкчыларга чедир демилгел, хемчеп бербес, өрө-самдыгдал кылдыр чоруктуу колдуунда-ла хөй-ниити массалык контрольду кошканда, кадрлар шийлгелерин болган өрөдигезинин чөвүлелден болуп турар. Ревизия, лангыч, столовая комиссарынын даргаларынын болган кезигүүнеринин хуралдарын, семинарларын чорутпайн турар болган оларнын саналдарына дыңнагыр өзөс чоруктар бар дээш республиканын колхозчулары кылмы, саналдарын кирип, барааннар өрткөктерин

ЭКИ ШЫНАРЛЫГ ПРОДУКЦИЯ ДЭЭШ

Төөгүлү чеди чылдың бешки чылынын планынч онаалдарын хууса бенинде күтүүдө дээш бүгү чуртта калбарган социалист чарышта Кызылдың алгы заводунун коллектив база ийекейлиг кирип турар. Бо чылдың бирги кварталында заводтун ажилчынары 19,7 муң рубльдин ийин бүдүрүп үндүрер турган, херек кырында 20 муң ажыг рубльдин бүдүрүп. Чугле март айда бенин оларнын кылган бүгү продукциянын шийтинде килдс ийлептерин 72,5 хууу. хемден кылган ийдегилеринин 80,4 хууу бирги сортуу болган. Бо чедип алдынан бедик көргүзүлгөр болза, боттарынын мурнунда салдыган беле өзөс сорууларын чедип алыр дээш коллективтин бүгү кезигүүнеринин ажуу-күчүлүг болган шалычын ажилдаанын көргүзүп турар-дыр.

Кызылдың алгы заводунун кижилеринин ажыл-ижи

Каш чылдар бурунгаар манаа азын хөй ажилдары хол-биле кылдып турган болза, ам кол ажилдарын тускай машиналарын дузаны-биле кылдып турар аларган. Ажилды оон-даа чингедип алыр сорулга оларнын мурнунда салдыган турар. Машиналарын ажилдарын оон-даа бүдүрүкчүлүг болдуруп алыр дээш ажилчынар боттарынын үнелиг өгөдөкчи саналдарын кирип турар. Дурфөвечин Скрыль сөткыл ханган чугаалап өрар. Дүк дыдар машиналарын барабанындан дүктү дугурушпур алыр шимчээр коробказы элөөндөндө ажилды саададып болуп аларган турган. Ону ийн валдык ча коробка-биле солтур дугайында өгөдөкчи саналды механик аш И. Белогов кириген. Ажилчындар ол саналды ийн деп көргөн болган ийекейлиг дөткөн.

Аныяк моторист

Д. Сыгыр-оол «Тыва» совхозтун Хөндөргей салбырында ажилдап турар. Эге класстарга өөренип турган-ла механик болурун ол күзөп чоросан. Техникага аныяк оол көдөө ажил-агыт машиналарынга ажилдап тура чамдык механизминин шийтүүдөп алган. Ол ам совхозтун тарза арыглар машиналарында, электрия шугумнарында, аныяк дилер станокка, хөй кыргыыр агрегаттарга моторист болуп ажилдап турар. Чурттакчыларнын үрелген шактарын, даараныр база сүт тыртар машиналарын, мотоциклдерин бо-ла сөтөй дартып берипкен турар.

Эки ажилдап турар

Биш-Хем районда «Хадын» колхозтун чолаачыны М. Даргы хөй чылдарын иштинде төрөөн колхозтуга чолаачы болуп ажилдап, машинанын камныг өйлөп, хөй-хөй ажил-үтүгүн бүдүрүп турар. Ол 1962 чылда 1200 кг ажыг кывар чүтүдү камнап алган.

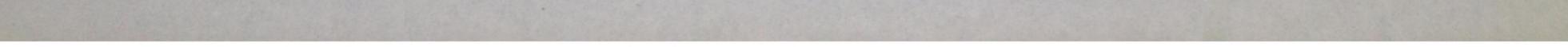
МЕХАНИЗАТОРЛАРНЫҢ ЧАРЫЖЫ

(Репортаж)

— Дүүн каш гектарны аңдарып чааштын, эжим?— деп, Данзы-Белек, агрегатынын эртенги техниктиг көрүдөйин кылдып тура, чаржып турар эжинден айтырар, бодунуун дыңнаткан:—Мөңгүн 9,7 гектар болду.

Т. КЕНДЕНБИЛ.

С. ДАНГАА.

Фотосу А. СОДУНАМНЫН.

